

Міністерство освіти і науки України
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Освітньо-наукова програма третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

ГЕОГРАФІЯ

Галузь знань – 10 Природничі науки
Спеціальність – 106 Географія
Ступінь вищої освіти – доктор філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Херсонського
державного університету
Голова вченої ради ХДУ
(Володимир ОЛЕКСЕНКО)
(протокол № 3 від «30» вересня 2024 р.)

Освітня програма вводиться в дію
з 01 жовтня 2024 р.

Ректор Херсонського державного університету
(Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ)
(наказ № 644 від «24» жовтня 2024 р.)

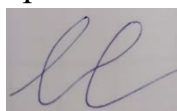
Херсон – Івано-Франківськ, 2024

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
ОСВІТНЬО - ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ /ОСВІТНЬО - НАУКОВОЇ
ПРОГРАМИ

РОЗРОБЛЕНО:

Робочою групою освітньої програми

Протокол № 1 від 26.08.2024

Гарант ОНП Пилипенко І.О.

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою географії та екології

Протокол № 2 від 02.09.2024

Завідувач кафедри Давидов О.В.

РЕКОМЕНДОВАНО:

Вченою радою факультету географії, біології та екології

Протокол № 3 від 30.09.2024

Голова вченої ради Олексенко В.П.

СХВАЛЕНО

Науково-методичною радою університету

Протокол № 1 від 19.09.2024

Голова НМР Мальчикова Д.С.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Географія» підготовки докторів філософії з галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, що реалізується в Херсонському державному університеті, є нормативним документом, який розроблено на основі Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Розроблено робочою групою у складі:

Пилипенко І. О., доктор географічних наук, професор, декан факультету біології, географії і екології (гарант освітньо-наукової програми);

Мальчикова Д. С., доктор географічних наук, професор, проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи

Давидов О. В., кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії та екології

Захаров О.О. – аспірант кафедри географії та екології Херсонського державного університету

Гукалова І.В. – доктор географічних наук, професор, старший науковий співробітник інституту географії НАН України.

Рецензенти:

1. Кузишин А.В. – доктор географічних наук, професор, декан географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету ім Володимира Гнатюка.
2. Мезенцев К. В. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
3. Заячук М.Д. – доктор географічних наук, професор, декан географічного факультету Чернівецького національного університету ім Федьковича

1. Профіль освітньо-наукової програми 106 Географія

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Херсонський державний університет Факультет біології, географії і екології Кафедра географії та екології
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії Доктор філософії у галузі природничих наук зі спеціальності 106 Географія
Форма здобуття освіти	Очна (денна, вечірня) та заочна
Офіційна назва освітньої програми	Географія
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – доктор філософії Галузь знань – 10 Природничі науки Спеціальність – 106 Географія
Освітня кваліфікація	Доктор філософії з географії
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 40 кредитів, ЄКТС. Термін навчання – 4 роки.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію №2736 дійсний до 01.07.2027
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.
Передумови	Наявність ступеня магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DDoctorants.aspx
2. Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих фахівців з географії ступеня доктора філософії в галузі природничих наук за спеціальністю 106 Географія, здатного до ведення власного наукового дослідження та здійснення науково-практичної діяльності у галузі географії, викладацької роботи у закладах вищої освіти.	

3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	10 - Природничі науки/ 106 «Географія» / фізична географія, геофізика і геохімія ландшафтів, біогеографія і географія ґрунтів, геоморфологія та палеогеографія, конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів, економічна та соціальна географія, географічна картографія, географічні інформаційні системи і технології, фотограмметрія та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ). <i>Об'єкт вивчення та діяльності:</i> теорія і методологія географії; просторові особливості процесів і явищ в ландшафтній оболонці Землі та її компонентах. <i>Цілі навчання:</i> набуття здатності продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері географії, природокористування та регіонального розвитку, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну. <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> основні теорії та концепції територіальної організації географічної оболонки, природні і соціально-економічні закономірності її формування та функціонування. <i>Методи, методики та технології:</i> світоглядно-філософські, загальнонаукові та географічні методи дослідження ландшафтних природно- і суспільно-територіальних систем, методи збирання, обробки, інтерпретації та поширення результатів географічних досліджень, зокрема, методи польових, лабораторних та статистичних, картографічних досліджень, ГІС-аналізу та моделювання, ретроспективного аналізу та прогнозування.. <i>Інструменти та обладнання:</i> обладнання, устаткування та сучасні технології, необхідні для польових, статистичних та аналітичних досліджень географічної оболонки, її компонентів (у відповідності до спеціалізації). <i>Співвідношення обсягів загальної та професійної складових та вибіркової частини:</i> обов'язкові компоненти освітньо-наукової програми становлять 73,4 % (22 кредити), вибіркового компонента – 26,6 % (8 кредитів).
Орієнтація освітньо-наукової програми	Освітньо-наукова програма зорієнтована на підготовку науковців у галузі географії
Основний фокус освітньо-наукової програми та спеціалізації	Проведення досліджень в галузі природничих наук за спеціальністю 106 «Географія». Ключові слова: фізична географія, геофізика, геохімія ландшафтів, біогеографія, географія ґрунтів, геоморфологія, палеогеографія, конструктивна географія, раціональне використання природних ресурсів, економічна та соціальна географія, географічна картографія, географічні інформаційні системи і технології, фотограмметрія, дистанційне зондування Землі
Особливості освітньо-наукової програми	Наявність дисциплін вільного вибору з трьох напрямків географічної науки: фізико-географічного, соціально-економічного та берегознавства.
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Працевлаштування у науково-дослідних та проєктних установах, закладах вищої освіти, інших установах та організаціях, що здійснюють

	дослідження та/або підготовку фахівців у сфері географії, природокористування, регіонального розвитку, а також розробляють та реалізують регіональну політику, здійснюють просторове планування, управління збалансованим природокористуванням, охороною довкілля, сталим регіональним і міським розвитком.
Подальше навчання	Можливість отримання наукового ступеня доктора наук, зокрема, навчаючись в докторантурі.
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Консультування та наставництво наукового керівника, провідних науково-педагогічних працівників під час виконання дослідницької роботи, публікацій, доповідей; самонавчання і самопідготовка; науково-дослідна робота; кафедральні наукові семінари; проблемно-орієнтоване навчання; навчання через практику. В умовах обмежень освітнього процесу передбачене дистанційне навчання із використанням е-платформ: Zoom, Skype, месенджерів тощо.
Оцінювання	Оцінювання здійснюється за національною («зараховано» \ «незараховано», «відмінно», «добре», «задовільно» «незадовільно») шкалою, шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F), 100-бальною шкалою. Оцінюються усі види аудиторної (поточний контроль, усні та письмові екзамени і заліки) та самостійної роботи (виконання творчих завдань), практика. Оцінювання виконання індивідуального плану наукової роботи здійснюється відповідно до якісних та кількісних показників роботи аспіранта (публікація наукових праць, участь у конференціях, пошук та робота з історичними джерелами, підготовка тексту дисертації тощо) та характеризується, як «з випередженням» / «повністю» / «частково» / «невиконаний».
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері географії, природокористування та регіонального розвитку, застосовувати сучасні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК03. Здатність працювати у міжнародному контексті. ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері географії та з дотичних до неї напрямів на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)	СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері географії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з географії та суміжних галузей. СК02. Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти географічних і міждисциплінарних досліджень, цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, сучасні технології у науковій та науково-педагогічній діяльності. СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти в сфері географії та суміжних галузей з дотичних напрямів. СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері географії, природокористування та регіонального розвитку, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень. СК05. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти у сфері географії та з дотичних до неї напрямів. СК06. Здатність інтегрувати знання з різних галузей, застосовувати системний підхід та враховувати технічні, правові, етичні та інші аспекти під час розв'язання наукових і прикладних задач в рамках проведення досліджень та/або управління збалансованим природокористуванням, охороною довкілля, сталим регіональним і міським розвитком.
7. Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання (ПРН)	РН01. Мати сучасні концептуальні знання у сфері географії та на межі галузей знань і спеціальностей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інновацій. РН02. Глибоко розуміти методологію природничо- та суспільно-географічних досліджень, застосувати її у власній науковій діяльності та викладацькій практиці. РН03. Формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних та/або емпіричних досліджень, наявні літературні дані. РН04. Планувати і виконувати фундаментальні та прикладні дослідження у сфері географії і дотичних міждисциплінарних напрямів, управління збалансованим природокористуванням, охороною довкілля, сталим регіональним і міським розвитком.

	RH05. Застосовувати сучасні інструменти та технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, в тому числі хмарні технології, методи аналізу баз даних, нейронні мережі та ІІІ. RH06. Проводити науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, застосовуючи інноваційні форми, засоби та технології, здійснювати наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення освітнього процесу, розробляти і викладати навчальні дисципліни з предметної області географії та дотичних до неї освітніх компонентів. RH07. Вільно презентувати й обговорювати усно і письмово державною та англійською мовами або іншими мовами європейської спільноти з фахівцями та широкою аудиторією результати досліджень, наукові та прикладні проблеми з географії, природокористування та регіонального розвитку, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях. RH08. Критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. RH09. Розробляти та досліджувати концептуальні та інші моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері географії та дотичних міждисциплінарних напрямках.
8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Викладання дисциплін забезпечують науково-педагогічні працівники університету, які працюють на постійній основі та виконують необхідні умови для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні: доктори наук, професори – 2; кандидати наук, доценти – 2. Кадрове забезпечення передбачає наявність наукових керівників, необхідної кількості науково-педагогічних працівників, які є активними дослідниками та потенційними рецензентами дисертації аспірантів, дотримуються норм академічної доброчесності та вживають заходів для виключення можливості їх порушення в академічному середовищі.
Матеріально-технічне забезпечення	Навчальна база структурних підрозділів університету дозволяє проводити заняття з усіх навчальних дисциплін на задовільному рівні, приміщення відповідають встановленим вимогам. Для проведення лекційних занять використовуються мультимедійне обладнання, наявні спеціалізовані лабораторії.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	1) Доступ до Наукової бібліотеки та електронного архіву-репозитарію ХДУ, Е-бібліотеки, наукометричних баз даних Scopus і Web of Science, 2) комп'ютерна техніка університету підключена до адміністративної мережі університету і до Інтернету, Wi-Fi,

	3) навчально-методичні комплекси дисциплін та силабуси в електронному та друкованому вигляді, програми практик, 4) підручники, посібники, періодичні видання за профілем аспірантів в електронному та друкованому вигляді. 5) Можливе користування сервісом перевірки текстів на плагіат та визначення рівня оригінальності – Unicheck Аспіранти мають можливість апробації результатів наукових досліджень, публікуючи статті у фаховому географічному журналі «Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки» та беручи участь у щорічній Всеукраїнській науковій конференції «Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення» та інших наукових заходах, організованих випускаючою кафедрою.
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закладами вищої освіти, науковими установами
Міжнародна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закордонними закладами вищої освіти, зокрема, Поморською Академією (м. Слупськ, Польща) Краківським педагогічним університетом ім. Комісії Народної Освіти (м. Краків, Польща), Щецинський університетом (Щецин, Польща).
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Підготовка іноземних громадян не передбачена.

Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність

Перелік компонент освітньої програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, атестація здобувачів вищої освіти)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої програми			
	Цикл загальної підготовки		
ОК 1	Академічне англійськомовне письмо	6	екзамен
ОК 2	Історія та філософія науки	4	екзамен
ОК 3	Сучасні освітні технології та наукова дипломатія	3	залік
	Цикл професійної підготовки		
ОК 4	Методологія дисертаційного дослідження і підготовки дисертаційної роботи в галузі природничих наук	3	екзамен
ОК 5	Сучасні концепції природничої і суспільної географії	3	диф.залік
ОК 6	Аспірантська практика	3	диф.залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		22	
Вибіркові компоненти освітньої програми			
	Цикл загальної підготовки		
ВК 1	Дисципліни вільного вибору аспіранта	3	залік
	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	залік
	Цикл професійної підготовки		
ВК 2	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	екзамен
	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	екзамен
Загальний обсяг вибіркових компонент:		18	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		40	

Орієнтовний перелік дисциплін вільного вибору аспіранта

Цикл загальної підготовки	Цикл професійної підготовки
ВК 1: 1) Методика роботи з науковим текстом 2) Аналіз даних в проєктній діяльності ВК 2 1. Ділова англійська комунікація. 2. Технологія створення міжнародних проєктів	ВК 3: 1) Організація суспільно-географічних досліджень та експедицій 2) Організація фізико-географічних досліджень та експедицій ВК4: 1) Менеджмент берегових зон безприпливних морів 2) Стратегії та планування просторового розвитку

4. Структурно-логічна схема освітньої програми

Курс	I		II		III		IV		
Семестр	1	2	3	4	5	6	7	8	
ЗАГАЛ БНА І ПРОФ ЕСІЙН А ПІДГО ТОВК А	ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ		ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ		С	С	Самоосвіта, саморозвиток	Самоосвіта, саморозвиток	
	Загальна підготовка		Загальна підготовка		а	а			
	ОК 1 Академічне англійськомовне письмо		ВК 1 Дисципліни вільного вибору 1	ВК 2 Дисципліни вільного вибору 2	м	м			
	ОК 2 Історія та філософія науки				о	о			
		ОК 3 Сучасні освітні технології та наукова дипломатія			с	с			
		Професійна підготовка		Професійна підготовка		в			в
		ОК 4 Методологія дисертаційного дослідження і підготовки дисертаційної роботи в галузі природничих наук	ОК 5 Сучасні концепції природничої і суспільної географії	ВК 3 Дисципліни вільного вибору 3		і			і
				ВК 4 Дисципліни вільного вибору 4	т	т			
				ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ ОК 6 Аспірантська практика		а			а
					,	,			
				с	с				
				а	а				
				м	м				
				о	о				
				р	р				
				о	о				
				з	з				
				в	в				
				и	и				
				т	т				
				о	о				
				к	к				

НАУК ОВА ПІДГО ТОВК А	Науково-дослідна діяльність: обґрунтування актуальності і новизни дослідження, теоретичний етап дослідження	Науково-дослідна діяльність: теоретичний етап дослідження, констатувальний етап дослідження	Науково-дослідна діяльність: теоретичний етап дослідження, формування програми наукового експерименту	Науково-дослідна діяльність: розроблення методичної системи	Наукова діяльність: інтерпретація результатів	Підготовка до атестації та захист дисертації
--	---	---	---	---	---	--

5. Форми атестації здобувачів третього (освітньо-наукового) ступеня вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації.
Вимоги до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є власним, персоніфікованим, самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання комплексної проблеми в сфері географії або на її межі з іншими спеціальностями, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Дисертація має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти (наукової установи).

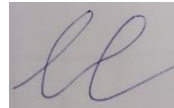
1. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6
ЗК 01		+	+	+		
ЗК 02	+		+		+	
ЗК 03			+			
ЗК 04				+	+	+
ФК 01				+	+	+
ФК 02				+	+	
ФК 03	+					+
ФК 04				+	+	
ФК 05					+	
ФК 06				+	+	

**2. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6
ПРН 01	+	+		+	+	
ПРН 02			+	+		
ПРН 03		+		+	+	
ПРН 04				+		
ПРН 05	+		+	+		
ПРН 06					+	
ПРН 07		+			+	
ПРН 08	+			+	+	
ПРН 09					+	+

Гарант освітньо-наукової програми

Ігор ПИЛИПЕНКО